Ing. Svatopluk Havrlík, soudní znalec v oboru hornictví, Teplice

Degradace jižního výchozu hnědouhelné sedimentace čedičovými výlevy v ústecké oblasti

Degradation des südlichen Ausstreichens der Braunkohlensedimentation durch Basaltausgüsse in der Region Ústí n/L
Der Beitrag macht auf die festgestellten Abweichungen des Braunkohlenflöz-ausbisses aufmerksam, gegenüber dem einheitlich bearbeiteten Kartendokument über den Umfang der Kohlesedimentation und die Bergbautätigkeit (BPT – 1987-1989).

Degradation of Southern Brown Coal Exposure with Basalt Effusions in Ústí Region
The article reports on the deviations in brown coal seams compared with data from the full collections of maps dealing with the extent of coal sedimentation and mining activities (BPT – 1987-1989).

Деградация южного выхода буроугольной седиментации эффузиями базальта в Устецкой области
Статья обращает внимание на обнаруженные отклонения выхода буроугольного пласта в противоположность с оформленным комплексным картографическим документом по объемам угольной седиментации и горнодобывающей деятельности (БПТ, 1987 –1989 гг.).

Degradace jižního výchozu hnědouhelné sedimentace čedičovými výlevy v ústecké oblasti
Článek upozorňuje na zjištěné odchylky výchozu hnědouhelné sloje oproti uceleně zpracovanému mapovému dokumentu o rozsahu uhelné sedimentace a hornické činnosti (BPT – 1987-1989).

1. Úvod

Mezi Ústím nad Labem a Teplicemi, ve směru východ-západ, se táhne mohutný hřbet vyvřelin Českého středohoří. Ten se stal zdrojem dílčích výlevů do hnědouhelné sloje, které zapříčinily degradaci produktivní sedimentace až na bezeslojná pásma.

K upřesnění mohlo dojít díky nově provedenému geologickému průzkumu v oblasti Modlanské nádrže nebo provádění nového výpočtu zásob pro lom Chabařovice II (1989), při kterém bylo využito všech dostupných základních důlních map a provedení jejich rozborů. Ve zmíněné oblasti, tj. mezi Teplicemi a západní hranou lomu Chabřovice se nacházejí celkem dva výrazné výlevy, které mají za následek degradaci uhelné sedimentace.

2. Rozbor jednotlivých míst výlevů

Modlanský vulkanický výlev

Patří k nejrozsáhlejším a má charakteristické dva směry:

západní – má směr západní od obce Věšťany a rozprostírá se v oblasti, kde chybí základní důlní mapová dokumentace. Přesto došlo k jeho přesnému ověření

Příloha č. 1
Mapa dobývek pod vodním dílem Modlany
1 : 5000

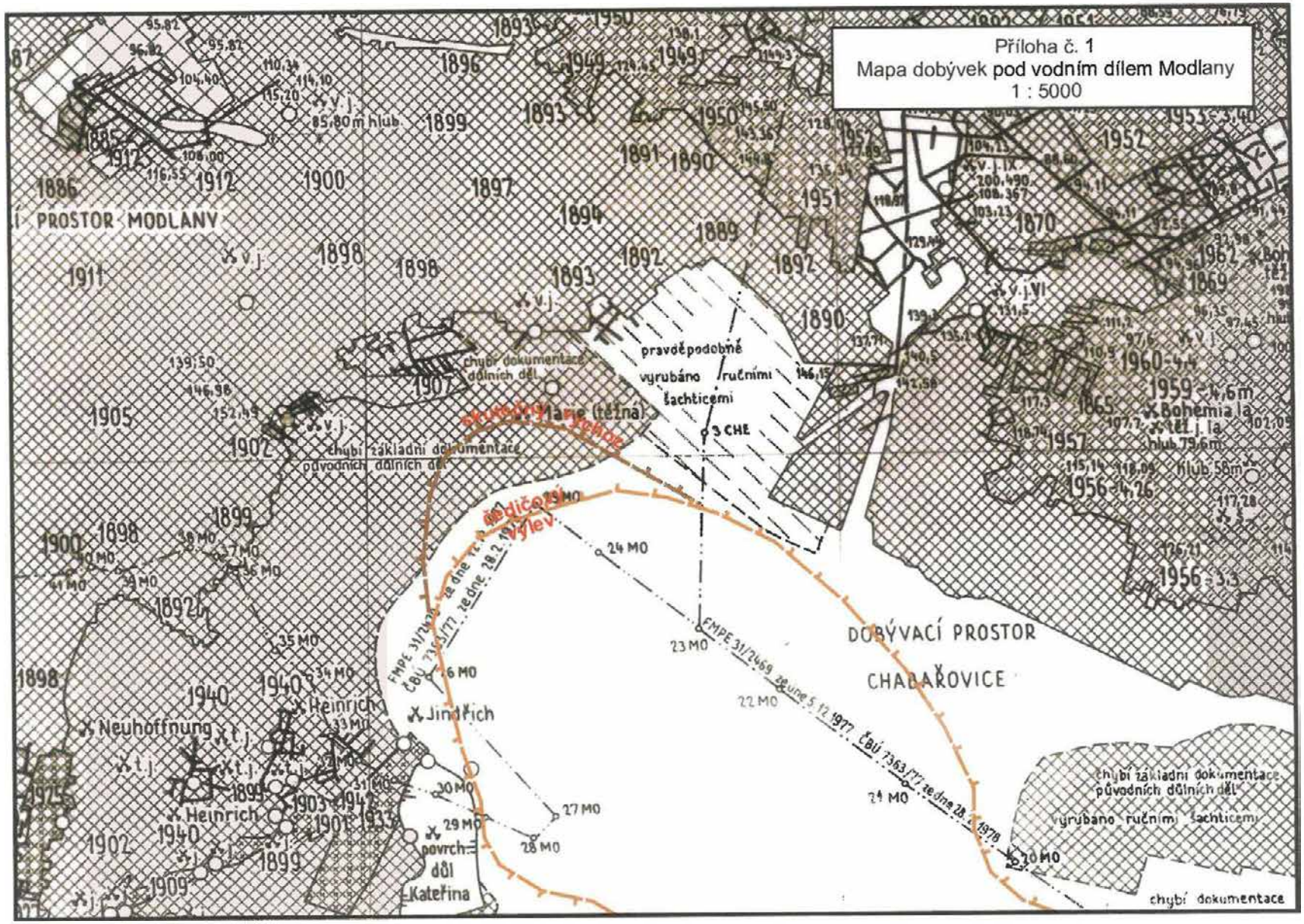

Příloha č. 2 Mapa vrtů
1 : 5000

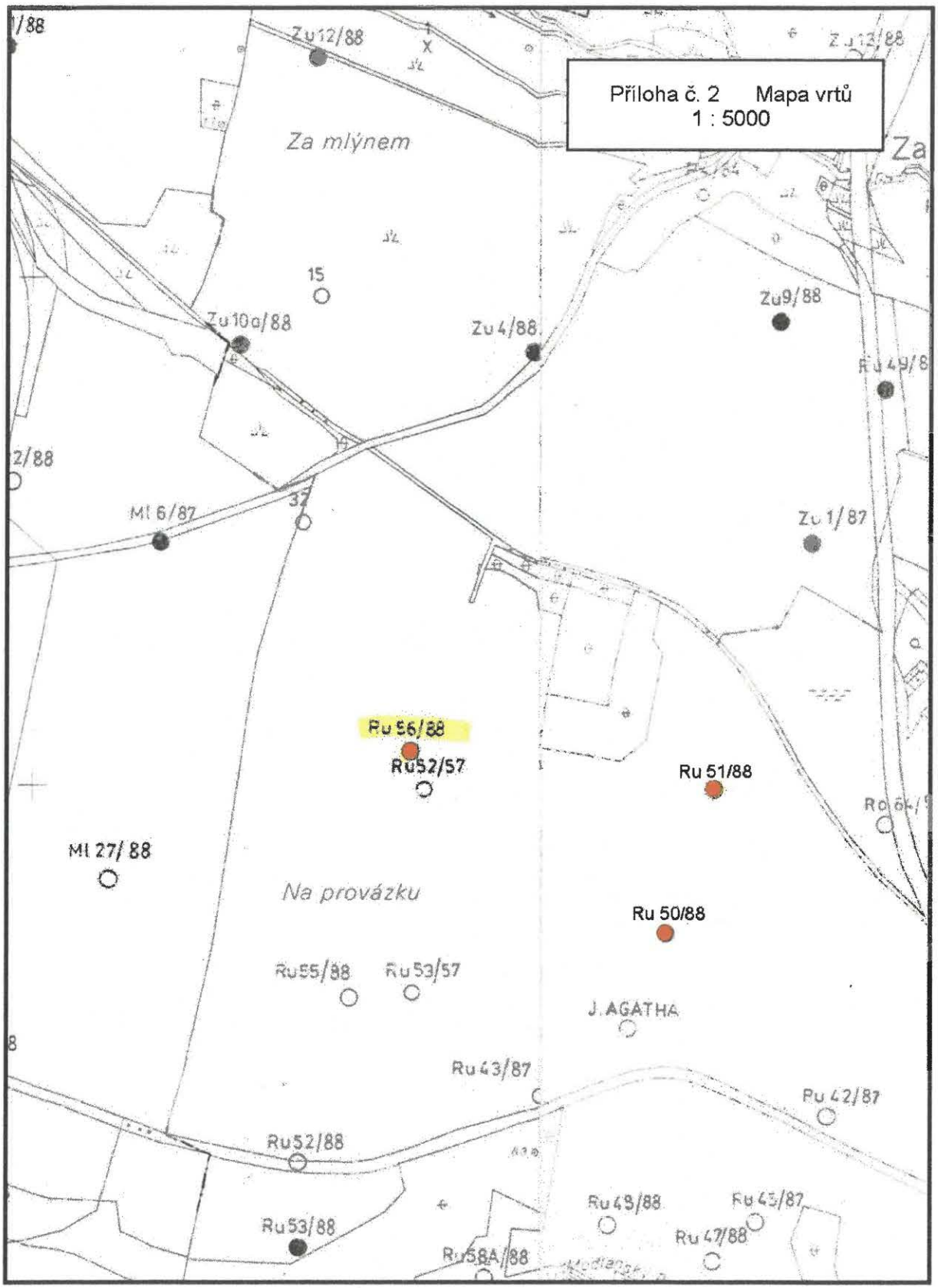

2a

Profil vrtu RU 56/41

Obec Roudníky		Doba provádění 31.10.1980-2.11.1983	Ev. č.
Souřadnice x 975 465,93 y 770 120,09	podrobná mapa 1:5000	Č. mapy Ú 8-7	Ev. číslo
Účel ložiskový průzkum Chabařovice II. 1.etapa		topografická mapa 1:25000	
Způsob vrtání rotační na jádro	Vrtnář Jizba J.	Zaměřil Loos, Petr	
Typ soupravy UKS 38	Převrátil Janská	Profilował Durcn Prahtišek	

poř. číslo	mocnost m	Popis hornin a stratigraficko - tektonických horizontů		celková hloubka	hladina v ▽201,03 B
1.	0,10	hlína	tmavá, šedá, písčitá	0,10	
2.	0,90	navážka	hlína rezavě hnědá,šedá	1,00	
3.	1,10	navážka	jíl hnědý s kusy uhlí ,písčitý	2,10	
4.	0,40	bahno	rezavě zelenošedé--písčité	2,50	
5.	8,50	hlína	rezavě hnědá,sprašová,písčitá s ojedinělými závalky a cicvíry	11,00	
6.	3,00	štěrk	rezavě hnědý - částečná ztráta jádra	14,00	
7.	1,20	hlína	rezavě hnědá,písčitá, místopdu s ojedinělými valouny čediče	15,20	
8.	2,40	jíl	rezavě hnědý,písčitý, měkký až polotuhý	17,60	
9.	11,60	jílovec	šedý až šedohnědý,prachově písčitý, od hloubky 24,0m s hojnými ohlazovými plochami převážně o úklonu 40-60°, silně porušený důlní činností	29,40	
10.	0,60	zával- uhlí	xylitické detritické-kusy, v hloubce 32,0m-33,50m karotáží zjištěná velká kaverna částečně zavalená kusy uhlí	30,00	
11.	4,00	zával- uhlí	xylitické detritické,kusy s uhelné drť - únik plynu	34,00	
12.	0,30	jílovec	hnědý,pevný,nepravidelně odlučný	34,30	
13.	0,60	jílovec	světle šedý,písčitý,pevný	34,90	
14.	2,70	jílovec	světle šedý,nepravidelně odlučný, karbonatický	37,60	
15.	7,10	jílovec	šedý s ohlazovými plochami,připomíná silně jílovitě rozloženou vyvřelou horninu s ojedinělými závalky karbonátů a s několika závalky hematitu , pevný	44,70	
16.	3,90	vyvřelá hornina	světle šedá až tmavě šedá,nafialovělá, jílovitě rozložená,pevná	48,60	

Likvidace vrtu:

od hloubky 48,60m - 35,00m štěrk
35,00m - 30,00m cementace vrtu
30,00m - 10,00m štěrk
10,00m - 0,00m cementace vrtu

vrt RU 56/41 list č. 2

poř. číslo	mocnost m	Popis hornin a stratigraficko-tektonických horizontů	celková hloubka	hladina v ▽

Ve vrtu nezůstaly žádné pažnice.

Odebrané vzorky:

5 vzorků uhlí na základní technologický rozbor-
6 vzorků podložních jílů na geochemický rozbor-
Vzorky byly předány do laboratoře v Ostravě.

Výnos jádra:

z neproduktivních vrstev 91,4%
z ložiska se závalem 35,0%
z celého vrtu 86,0%

Vrt RU 56/41 byl situován v V.linii ložiskového průzkumu Chabařovice II. 1.etapa v hluboké terénní vlně,jedná se o místo silně postižené důlní činností. Tuto skutečnost plně potvrdil i profil vrtu a karotážní profil.Vrt zastihnul pouze zbytek závalového uhlí a dle karotáže v hloubce 32,0-33,50m byla zjištěna velká kaverna zavalená kusy uhlí.I velká mocnost kvartérních hlín a štěrků potvrzuje postupné zasypávání poklesové části nad vytěženou uhelnou slojí.Po prvrtání uhelné sloje byl zaznamenán slabý únik plynu. Vrt byl zacementován.

Stratigrafie:

Recent	0,00m- 2,50m
Kvartér	2,50m-15,20m
Terciér - miocen:	
souvrství nadložních jílů	15,20m-29,40m
souvrství hnědouhelných slojí	29,40m-34,00m
souvrství podložních jílů	34,00m-37,60m
série terciérních vulkanitů	37,60m-48,60m

Opsala: Janská
Měřič : Loos

Kmen č. I

Příloha č. 3
Základní důlní mapa dolu Agatha
1 : 1000

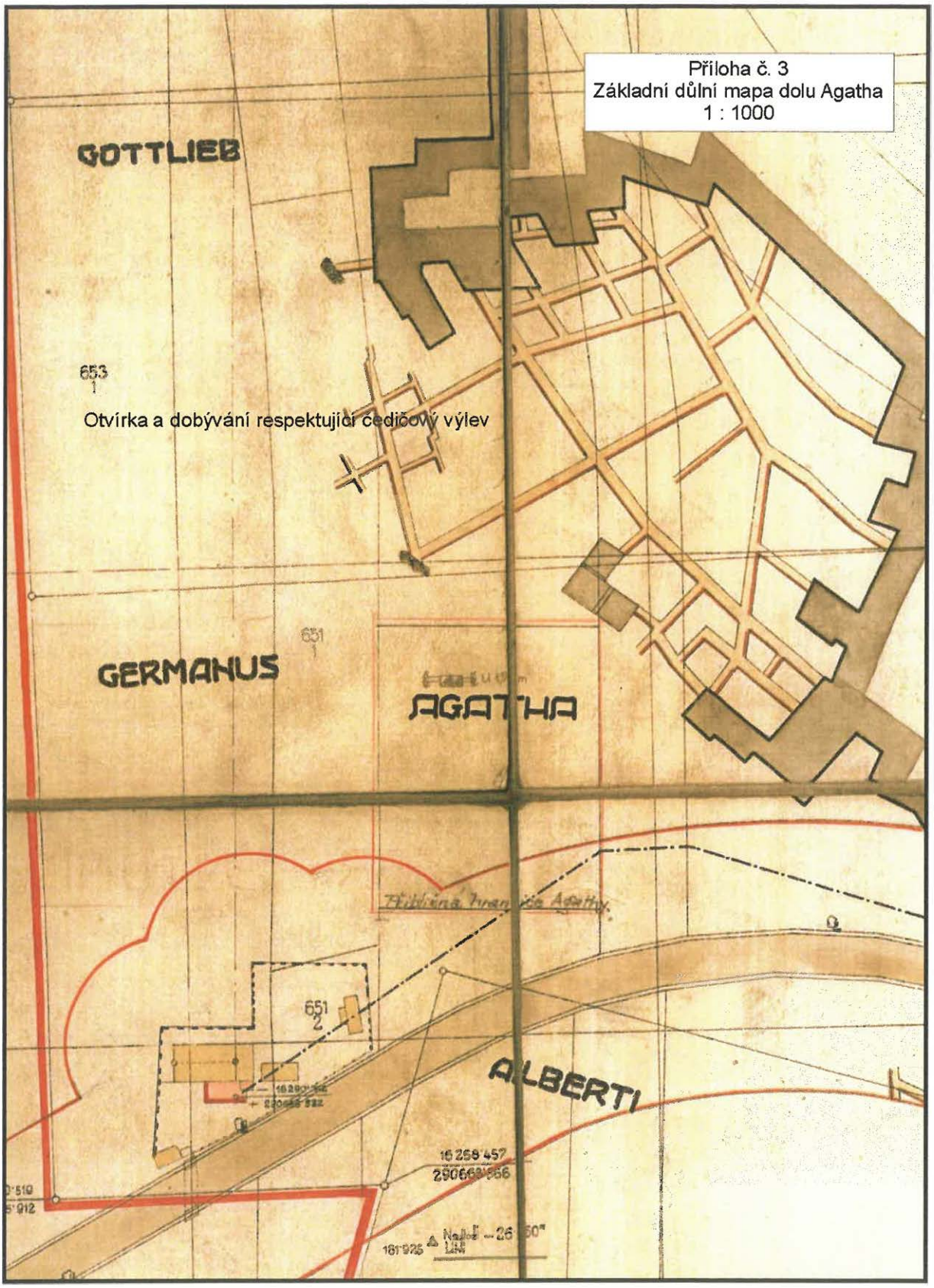

díky pokusu o lomové vydobytí této části ložiska lomem Kateřina v 60. letech 20. století;

severní – má směr severozápadní a končí pod sypanou hrází Modlanské nádrže. V rámci průzkumu základových půd pro těleso hráze byl v roce 1972 proveden průzkum podloží, který zároveň splnil podmínky ložiskového průzkumu hnědouhelné sloje. Z vyhodnocení vyplynulo, že vulkanický výlev zasahuje do vykonstruované uhelné sedimentace o cca 100 m dále, než je dokumentováno v mapových podkladech zpracovaných BPT. Znamená to, že rozsah hlubinné činnosti byl menší než je uvedeno a že poznámka v souhrnných mapách „chybí základní dokumentace původních důlních děl" je pouze orientační a nemusí vystihovat realitu (příloha 1).

Posun vulkanického výlevu a tím změně výchozu uhelné sloje vysvětlil rozbor zpracovaný formou báňského posudku na téma „Příčiny lokálních poruch dna ve vodní nádrži Modlany", což se projevovalo tvorbou bodových propadlin ve dnu (pod vodní hladinou) nádrže.

Vulkanický výlev Roudníky

Rozprostírá se západně od obce Roudníky mezi bývalými hlubinnými doly Bohemia a Marie Antonie. Základní otvírka v hnědouhelné sloji je v širší oblasti provedena podle zvyklostí v okolí Chabařovic tak, jak umožňuje ploše uložená sloj. Rozrážka má pravoúhlý tvar.

Na demarkaci mezi doly Bohemia a Marie Antonie je tato zásada porušena. Chodby ztrácí lineární směr a jsou raženy v oblouku. Protože v době těžby byla převážně ruční doprava rubaniny, byly dopravní chodby raženy po vrstevnici. Jejich směr a tvar prakticky naznačil velikost předpokládaného výlevu.

Shodou okolností, přestože oblast neměla jednoznačnou báňskou důlně mapovou dokumentaci, nebyl navrtán v roce 1988 ani jeden ložiskový vrt. Okolní vrty však prokazují již cca 15 m pod uhelnou slojí čedičovou vyvřelinu (příloha 2).

Jediná cesta pro získání důkazů je podrobný rozbor starých důlních map.

- těžební chodby nebyly ukončeny na hranici dolového majetku, ale na linii, která omezila provádění hornických prací. Tato realita je zřejmá jak v těžebním poli dolu Bohemia, tak Marie-Antonie (příloha 3)
- v základní důlní mapě dolu Bohemia I a II v ploše prosté hornické činnosti je tužkou vepsaná poznámka „verworfen", což znamená *smrštěný, smrsk, dislokace, porucha, zlom atd.* Znamená to, že již v roce 1882 byla poznámkou do základní důlní mapy zdůvodněna nemožnost hornické činnosti v této ploše (příloha 4)
- základní důlní mapa dolu Zádruha (též vedený pod názvem Bohemia) dokumentuje pouze plošně omezenou otvírku, bez známek těžebních ploch. Důl se nachází v bezprostřední blízkosti plochy dolu Bohemia I – II, kde je poznámka „verworfen" (smrštěný). Jeho podnikatelský záměr tedy skončil na nebilanční sloji (příloha 5)
- základní důlní mapa dolu Agatha dokumentuje jeden z neúspěšných dolů, který byl vyhlouben v místě čedičového výlevu. Z důlní mapy je zřejmé umístění jámy a minimální rozrážka, koncentrující se prakticky do oblasti náraží. Důvodem

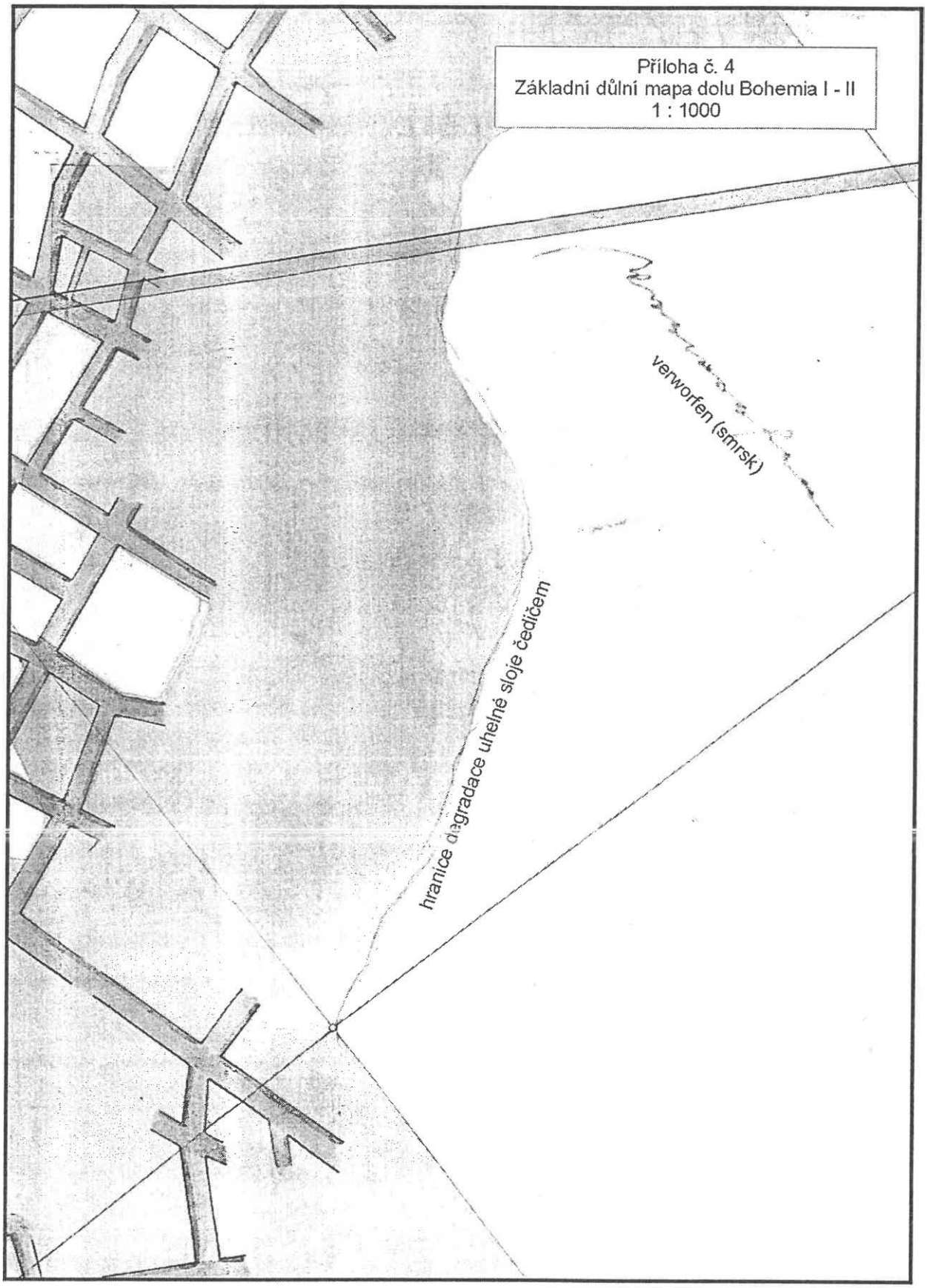
Příloha č. 4
Základní důlní mapa dolu Bohemia I - II
1 : 1000
verworfen (smrsk)
hranice degradace uhelné sloje čedičem

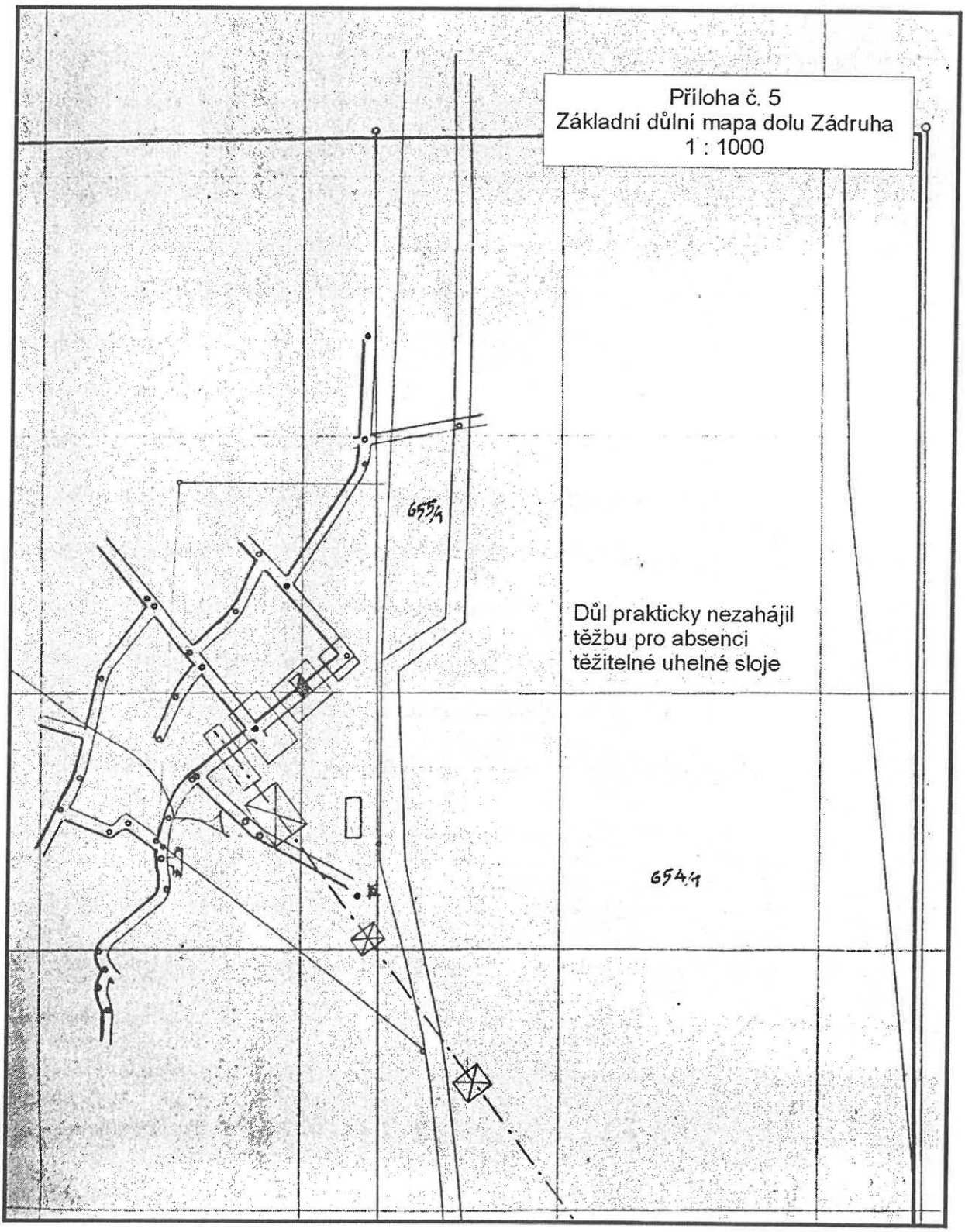
Příloha č. 5
Základní důlní mapa dolu Zádruha
1 : 1000
655/4
Důl prakticky nezahájil
těžbu pro absenci
těžitelné uhelné sloje
654/1
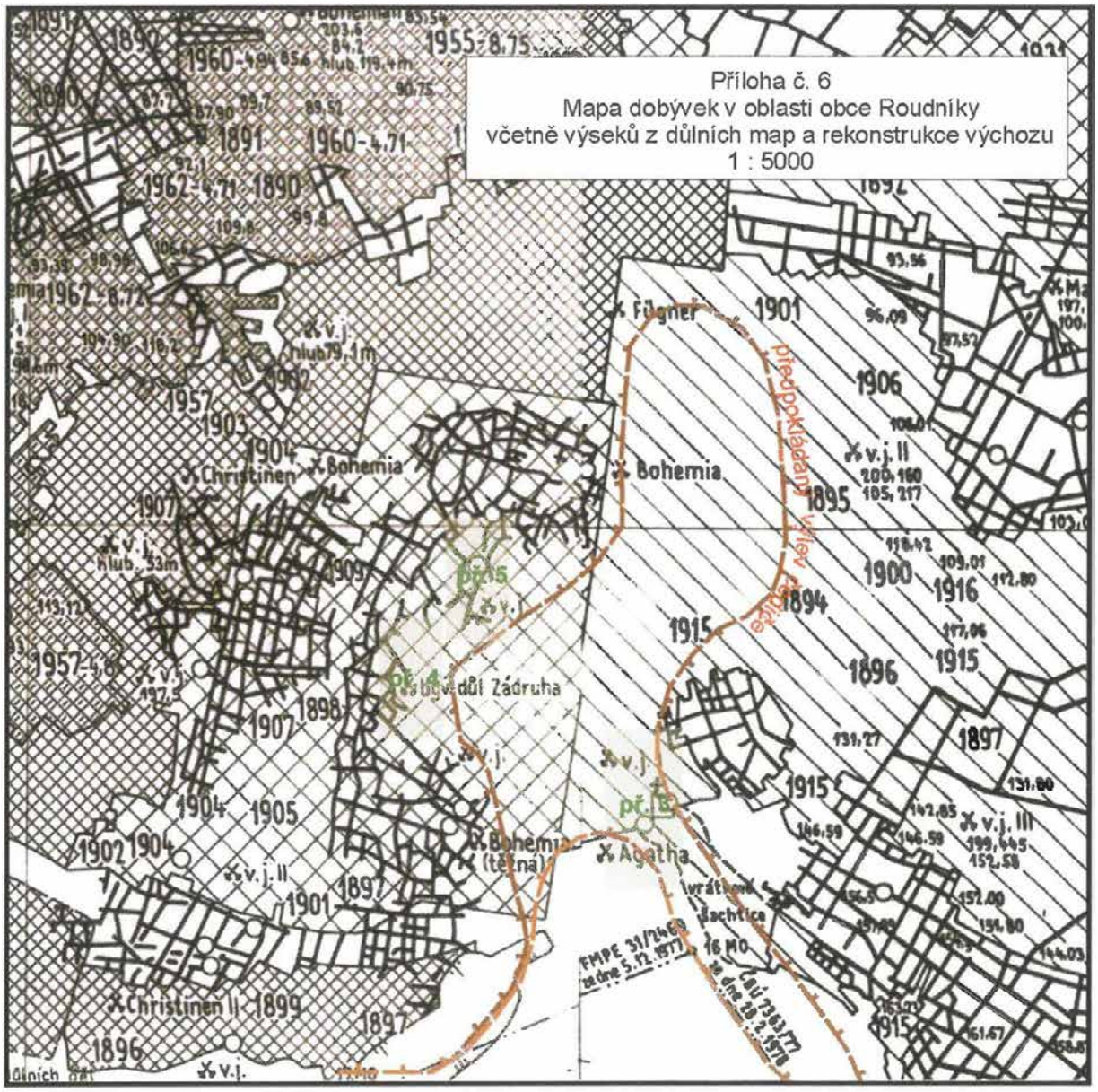
Příloha č. 6
Mapa dobývek v oblasti obce Roudníky
včetně výseků z důlních map a rekonstrukce výchozu
1 : 5000